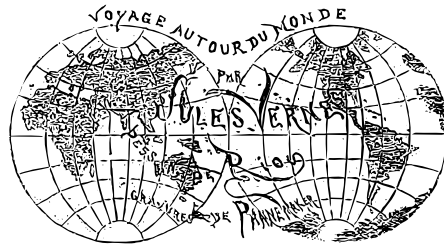

СКАРБИ: МОЛОДІЖНА СЕРІЯ

Jules Verne

LES
ENFANTS
DU CAPITAINE
GRANT

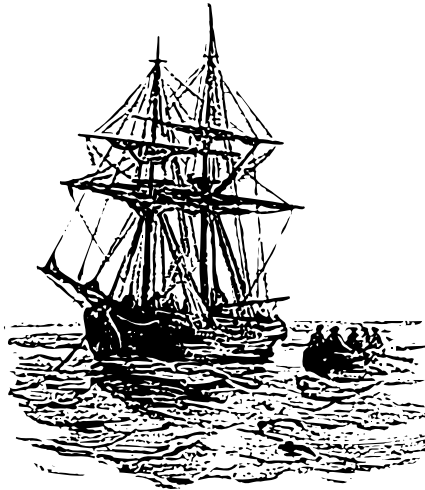

Жуль Верн

ДІТИ
КАПІТАНА
ГРАНТА

Роман

*Переклад з французької
Наталії РОМАНОВИЧ-ТКАЧЕНКО,
Наталії ХОДКЕВИЧ та Юлії СЛУЦЬКОЇ*

КИЇВ • ЗНАННЯ

Частина перша

Розділ I Риба-молот

26 липня 1864 року міцний північно-східний вітер повною ходою гнав хвилями Північного каналу розкішну яхту. Англійський прапор маяв на її гафелі¹, а на шпилі грот-щогли блакитний вимпел сяяв золотими ініціалами “Е. Г.” під герцогською короною. Це був “Дункан”. Власник яхти, лорд Гленарван — один із шістнадцяти шотландських перів, що засідають у Палаті лордів, був також і найвидатнішим членом Королівського яхт-клубу, славнозвісного на все Сполучене Королівство.

Разом з лордом Едвардом Гленарваном були його молода дружина, леді Гелена, та родич — майор Мак-Наббс.

Щойно збудований “Дункан” випробував свою силу за кілька миль від Клайдської затоки, а тепер повертався до Глазго. Острів Аррен уже ледве мріяв ген-ген на обрії, коли раптом вахтовий матрос вказав на величезну рибину, що пливла в кільватері яхти. Капітан Джон Мангліс вмить повідомив лорда Едварда, і той не забарився зійти на ют² разом з майором Мак-Наббсом. Зацікавлений лорд Едвард запитав капітана:

¹ *Гафель* — рейка, прикріплена одним кінцем до щогли. (*Тут і далі — прим. ред.*)

² *Ют* — кормова частина верхньої палуби.

— Що це за рибина?
— Гадаю, мілорде, це чудовий екземпляр акули.
— Тут, у цих водах, акула?! — із сумнівом скрикнув Гленарван.

— Проте, це так, можу запевнити вас, — відповів капітан.
— Річ, бачте, в тому, що за нами пливе акула, яку можна здибати у всіх морях під кожною широтою. Це так звана “риба-молот” і я глибоко переконаний, що маємо справу саме з цією тварюкою. Коли ви, мілорде, не заперечуєте та коли леді Гленарван матиме втіху від таких цікавих ловів, ми не забаром побачимо, що нам трапилося.

— А ваша думка, Мак-Наббсе? — озвався лорд Гленарван до майора, — може спробуємо? Як вам така пригода?

— Мое бажання завжди відповідає вашому, — спокійно відказав майор.

— До речі, — зауважив Джон Манглс, — нині ретельно винищують цих страшних тварюк. Отже, скористаймося цим випадком. Якщо ви, мілорде, пристаєте на це, ми влаштуємо цікаве видовище. Та й, крім того, це буде добрий вчинок.

— Починайте, Джоне! — мовив лорд Гленарван.

Він послав попередити леді Гелену. Дуже зацікавлена цими надзвичайними ловами, вона також зійшла на ют.

Чудове море було в цю мить: на поверхні легко можна було стежити за прудкими рухами акули — вона то поринала, то з дивовижною силою випливала знову нагору. Джон Манглс віддав потрібні накази. Матроси кинули через правий борт міцного мотузка з гострим залізним гаком, на який причепили великий кусень сала. У такий спосіб гадали принадити акулу. І величезна риба-молот, хоч була на відстані п’ятдесяти ярдів¹, враз зачула здобич. Непереможна ненажерливість що-сили погнала її за яхтою. Її плавці, чорні з сірими краями, поступово розтинали хвилі, а хвіст, мов стерно, допомагав їй триматися просто та рівно. Що ближче підпливала акула, то чимраз дужче запальовалися її величезні вирячені очі ненажерливою жадобою. А коли тварюка поверталася, в роззявлених щелепах вирізнявся чотирикутник з великими зубами. Широка голова її виглядала, немов подвійний молоток,

¹ Ярд становить 0,91 метра.

насаджений на держално. Справді, Джон Мангліс не помилився, риба належала до найненажерливіших акул: англійці звать її “риба-молот”.

Жвава увага зростала — пасажири та екіпаж яхти не зводили очей з акули. Ось тварюка вже зовсім близько; ось-ось зможе схопити гака. Щоб зручніше зробити це, акула перевернулася на спину, і величезний кусень сала зник в її широченній пащі. Але в цю мить вона сама зачепилася за гачок, потужно шарпнувши линву, і матроси заходилися піднімати страховисько на палубу мотузком, причепленим до кінця великої реї.

Акула відчайдушно пручалася та її швидко приборкали, накинувши зашморга їй на хвіст — отож рухати ним тварюка вже не могла. Кілька хвилин — і акулу витягли на палубу яхти. Зараз же один з матросів, щоправда дуже обережно, підійшов до морського чудовиська й дужим ударом сокири відтяв цього страшного хвоста.

Лови скінчилися. Хижак уже нікого не лякав, і моряки трохи заспокоїлися: їхня ненависть до акули була задоволена, але зацікавленість — ні. Вони нетерпляче очікували. Річ у тім, що на кожному кораблі є звичай уважно оглядати в таких випадках шлунок акули. Знаючи її невибагливу зажерливість, матроси чекають завжди чогось особливого від такого огляду. І сподіванки їхні часто-густо не марні. Леді Гленарван пішла собі з палуби — вона не хотіла бачити цього кривавого “огляду”.

Акула не дихала. Завдовжки вона мала десять футів, а важила понад шістьсот фунтів. Такі розміри й вага не якісь аж надзвичайні. Проте, хоч рибу-молот не можна вважати за велетня з породи акул, вона належить до найстрашніших. Незабаром величезне черево тварюки любісінько розітнули сокирою. Залізний гак запустили в шлунок, та виявилось, що він зовсім порожній: очевидно, тварюка віддавна постилася. Розчаровані в своїх сподіваннях матроси збиралися вже викинути порубані рештки в море, коли це раптом боцман помітив, що в тельбухах акули щось застрягло.

— Диви! А це що таке? — гукнув він.

Мабуть, — припустив один матрос, — то уламок скелі. Акула проковтнула його, щоб хоч чимсь напхати свій шлунок.

Ні, — заперечив інший. — То гарматне ядро, що втрапило їй у шлунок, і ще не встигло перетравитися.

— Та замовкніть ви! — озвався Том Остін, помічник капітана, — чи ж ви не бачите, що тварюка ця була справжнім п'яницею? Вона не задовольнилася самим вином, а проковтнула ще й пляшку.

— Як, — скрикнув лорд Гленарван, — невже там пляшка?!

— А так, так, найсправжнісінька пляшка, — підтвердив боцман. — Та, видно, втрапила вона туди не з льоху.

— Ну, Томе, — сказав лорд Едвард, — обережненько витягайте її. Знайдені в морі пляшки часто зберігають надзвичайно важливі документи.

— Ви гадаєте? — сказав майор Мак-Наббс.

— Припускаю, принаймні, що це цілком можливо.

— О, я вам не перечу, — відказав майор, — може, там справді є якась таємниця.

— А ось ми зараз довідаємося, — сказав лорд Гленарван. — Ну, що, Томе?

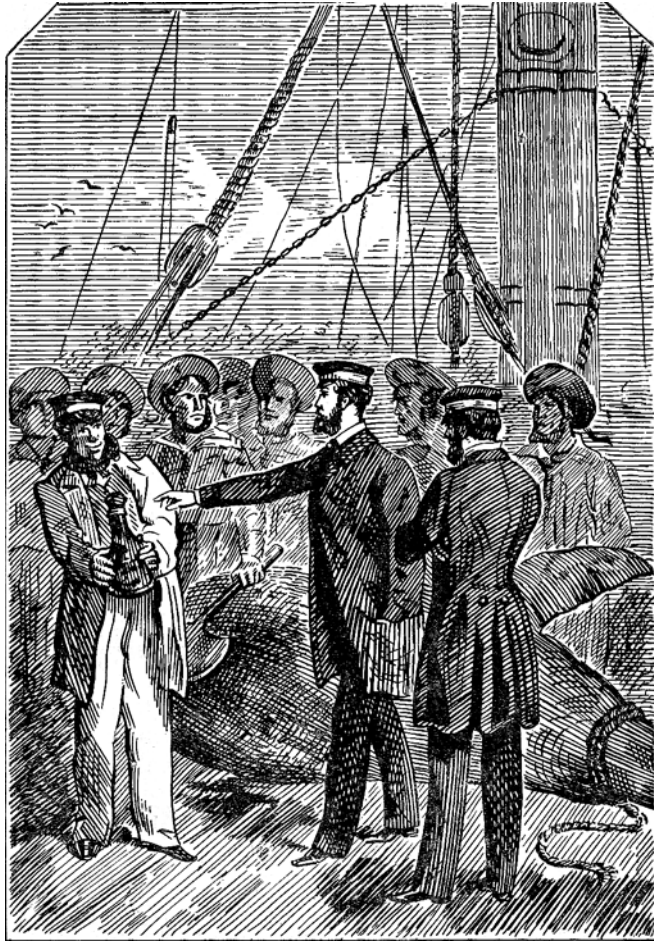
— Ось вона, — і капітанів помічник показав якусь незграбну річ, яку з великими труднощами нарешті витягнув.

— Гаразд. Звеліть вимити цю гидоту і нехай пляшку принесуть мені.

Нарешті пляшку, знайдену за таких дивних обставин, поставлено на столі в кают-компанії, і лорд Гленарван, майор Мак-Наббс, капітан Джон Мангліс та леді Гелена розмістилися навколо.

На морі що не випадок — все подія. Нараз запанувала тиша. Кожен запитливо розглядав цей крихкий дарунок моря. Чи таємницю якогось лиха заховано там? Чи, може, тільки якусь незначну вістку нудьгуючи довірив хвилям невідомий моряк? І лорд Гленарван заходився мерціей розглядати пляшку і робив це якомога обережніше. Він був схожий на коронера¹, що вивчає подробиці важливої кримінальної справи. Бо часто-густо найменша на око дрібниця ховає в собі вказівки на якесь відкриття.

¹ *Коронер* — офіційна особа, що веде розслідування у підозрілих випадках раптової смерті. (Прим. авт.)

Перш ніж відкривати пляшку, її уважно оглянули ззовні. На її міцній шийці були ще рештки іржавого дротика, а дуже грубі стінки, здатні витримувати тиск кількох атмосфер, засвідчили про походження з Шампані. Такими пляшками винороби Аї чи Еперне ламають ніжки стільців, а на склі не залишається й подряпини. Отже й ця пляшка могла безпечно подорожувати серед різних морських пригод.

— Пляшка фірми Кліко, — визначив майор.

З його думкою, як і очікувалось, всі мовчки погодилися.

— Любий майоре, — нетерпеливилась леді Гелена, — байдуже, що це за пляшка, коли ми не знаємо, звідки вона.

— Ми знатимемо це, любя Гелено, — сказав лорд Едвард. — Вже й зараз можна бути впевненим, що пляшка ця здалеку. Ось гляньте, її ніби вкриває кам'яний панцир, що утворився під дією морської води. Довго ж ця пляшка перебула в океані, доки втрапила до шлунка акули.

— Але звідкіля ж вона? — спитала леді Гленарван.

— Чекайте, любя Гелено, чекайте, з такими пляшками треба мати терпець. Та й здається мені, що наша знахідка сама відповідь на всі наші запитання.

І лорд Гленарван почав зішкрібати тверду шкаралупу з шийки пляшки. Незабаром стало видно корок, дуже пошкоджений морською водою.

— Е-ех! — сказав лорд Едвард, — оце вже кепсько! Якщо там є якісь документи, вони могли попсуватися.

— Боюся, що так, — сказав майор.

— До того ж, — знову озвався лорд Гленарван, — нещільно закоркована пляшка, неодмінно пішла б на дно, це щастя, що її проковтнула акула та принесла до нас на "Дункан".

— Безперечно, — відповів Джон Мангліс, — та проте, краще було б виловити цю знахідку серед широкого вільного моря під певно визначеною довжиною та широтою. Тоді, врахувавши повітряні й морські течії, можна було б визначити шлях яким вона припливла. Але з таким кур'єром, як ці акули, що можуть пливати і проти вітру, і проти морської течії, встановити це буде важкувато.

— Побачимо, — сказав лорд Гленарван.

З цими словами він надзвичайно обережно витягнув корок, і міцний солоний дух морської води розійшовся кают-компанією.

— Ну, що там? Що? — по-жіночому нетерпеливилася леді Гелена.

— Так! — гукнув Гленарван, — на моє вийшло! Папери!

— Документи! Документи! — скрикнула леді Гелена.

— Але, здається, вони добряче попсувалися, бо в пляшці вогко, і витягнути їх неможливо — вони прилипли до стінок.

— Розіб'ємо пляшку! — запропонував Мак-Наббс.

— Я волів би її зберегти, — зауважив лорд Гленарван.

— Та й я так само, — сказав майор.

— Так то воно так, — мовила леді Гелена, — але те, що в середині, коштовніше за своє вмістище, отже доведеться пожертвувати пляшкою.

— Якщо відбити саму тільки шийку пляшки, — порадив Джон Манглс, — тоді можна буде витягнути документи, не пошкодивши їх.

— Ну, швидше ж, швидше, любий Едварде! — квапила леді Гелена.

Іншого виходу не було, і лорд Гленарван зважився. Затверділа оболонка була міцна, тож довелося скористатися молотком. Уламки шийки від удару впали на стіл, і присутні побачили кілька злиплих папірців. Гленарван обережно їх витягнув, відділив один від одного й розклав перед собою, а леді Гелена, майор і капітан тиснулися навколо нього.

Розділ II

Три документи

Ці попсовані морською водою папірці лорд Гленарван уважно розглядав протягом кількох хвилин. На них можна було помітити лише кілька нерозбірливих слів, що залишилися від майже зовсім знищених рядків. Він крутив ці шматки на всі боки, роздивлявся проти світла, вивчаючи найнезначніші сліди письма, помилувані морем. Нарешті звернувся до своїх друзів, що тривожно й пильно стежили за ним.

— Тут, — сказав лорд Едвард, — є три окремі документи, власне, три копії одного документа трьома мовами: англійською, французькою й німецькою. Можна розібрати кілька слів, що цілком виразно це доводять.

Зміст

ЧАСТИНА ПЕРША	5
Розділ I. Риба-молот	5
Розділ II. Три документи	11
Розділ III. Гості у Малькольм-Каслі	19
Розділ IV. Пропозиція леді Гленарван	24
Розділ V. “Дункан” відпливає	30
Розділ VI. Пасажир каюти номер шість	34
Розділ VII. Звідкіля й куди їхав Жак Паганель	42
Розділ VIII. Ще одна хороша людина долучається до пошуків капітана Гранта.....	47
Розділ IX. Магелланова протока	53
Розділ X. Тридцять сьома паралель	61
Розділ XI. Перехід через Чилі	69
Розділ XII. На височині дванадцять тисяч футів.....	75
Розділ XIII. Спуск із Кордильєрів	81
Розділ XIV. Рятівний постріл.....	88
Розділ XV. Іспанська мова Жака Паганеля	94
Розділ XVI. Ріо-Колорадо	102
Розділ XVII. Пампа	110

Розділ XVIII. У пошуках джерела	119
Розділ XIX. Червоні вовки	127
Розділ XX. Аргентинські рівнини	136
Розділ XXI. Форт Незалежний.....	143
Розділ XXII. Повідь.....	150
Розділ XXIII. Життя по-пташиному	158
Розділ XXIV. Те саме пташине життя.....	166
Розділ XXV. Між вогнем та водою.....	173
Розділ XXVI. Атлантичний океан.....	179
ЧАСТИНА ДРУГА	187
Розділ I. Повернення на яхту	187
Розділ II. Тристан-да-Кунья	196
Розділ III. Острів Амстердам.....	203
Розділ IV. Паганель та Мак-Наббс побилися об заклад...	210
Розділ V. Буря в Індійському океані.....	222
Розділ VI. Мис Бернуллі.....	231
Розділ VII. Айртон	239
Розділ VIII. Від'їзд	247
Розділ IX. Провінція Вікторія.....	252
Розділ X. Ріка Віммера	258
Розділ XI. Берк і Стюарт	262
Розділ XII. Катастрофа	271
Розділ XIII. Перша нагорода з географії	276
Розділ XIV. Копальні гори Олександр	282
Розділ XV. “Австралійська та Новозеландська газета” ...	287
Розділ XVI. Майор запевняє, що це мавпи	291
Розділ XVII. Скотарі-мільйонери	299
Розділ XVIII. Австралійські Альпи	306
Розділ XIX. Жахлива ніч	313

Розділ XX. “Ландія! Зеландія!”	319
Розділ XXI. Чотири гірких дні	327
Розділ XXII. Іден	334
ЧАСТИНА ТРЕТЯ	341
Розділ I. Бриг “Макарі”	341
Розділ II. Минуле Нової Зеландії	348
Розділ III. Різанина на Новій Зеландії.....	356
Розділ IV. Підводні скелі	363
Розділ V. Випадкові матроси	370
Розділ VI. Паганель розповідає про дикунів.....	372
Розділ VII. Мандрівники плывуть до берегів кривавої землі	377
Розділ VIII. Нова Зеландія	382
Розділ IX. Тридцять миль на північ	387
Розділ X. У полоні	391
Розділ XI. Озеро Таупо	396
Розділ XII. Похорон маорійського ватажка	402
Розділ XIII. Останні години	407
Розділ XIV. Табуйована гора	410
Розділ XV. Рішучі заходи Паганеля	419
Розділ XVI. Між двох огнів.....	425
Розділ XVII. Щаслива помилка.....	430
Розділ XVIII. Айртон чи Бен Джойс?	434
Розділ XIX. Зникла остання надія.....	439
Розділ XX. Крик серед ночі	445
Розділ XXI. Острів Табор.....	452
Розділ XXII. Остання “помилка” Жака Паганеля	458